

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перша проректорка університету
проф. Якубів В.М.

«7» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ
ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ**

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»

Івано-Франківськ, 2024

Програма педагогічної практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня підготовки докторів філософії, галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право».

«27» вересня 2024 р. 13 с.

Розробники: д.ю.н., професор кафедри цивільного права Зеліско А.В., д.ю.н., професор кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права Козич І.В.

Програма затверджена на засіданні кафедри цивільного права
Протокол від «28» серпня 2024 р. № 1
Завідувач кафедри цивільного права [підпис] (к.ю.н., доц. Гейнц Р.М.)
«28» серпня 2024 р.

Програма затверджена на засіданні кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права
Протокол від «27» серпня 2024 р. № 1
Завідувач кафедри політики у сфері боротьби зі злочинністю та кримінального права [підпис] (д.ю.н., проф. Козич І.В.)
«27» серпня 2024 р.

Програма затверджена на засіданні кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Протокол від «16» вересня 2024 р. № 2
Завідувач кафедри трудового, екологічного та аграрного права [підпис] (к.ю.н., доц. Яремак З.В.)
«16» вересня 2024 р.

Програма затверджена на засіданні кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права
Протокол від «30» серпня 2024 р. № 2
Завідувач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права [підпис] (к.ю.н., доц. Розвадовський В.І.) «30» серпня 2024 р.

Програма затверджена на засіданні кафедри судочинства
Протокол від «28» серпня 2024 р. № 1
Завідувач кафедри судочинства [підпис] (д.ю.н., проф. Кернякевич-Танасійчук Ю.В.)
«28» серпня 2024 р.

Програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії держави і права
Протокол від «28» серпня 2024 р. № 1
Завідувач кафедри теорії та історії держави і права [підпис] (д.ю.н., проф. Адамович С.В.)
«28» серпня 2024 р.

Схвалено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Протокол № 1 від «27» вересня 2024 р.)

Голова Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту
«27» вересня 2024 р. [підпис] (к.ю.н., доц. Банасевич І.І.)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Педагогічна практика здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня підготовки доктора філософії (далі – здобувачів) – це один із обов'язкових компонентів професійної підготовки здобувачів до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти.

1.2 Програма педагогічної практики здобувачів визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики здобувачами в Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

1.3 Програма педагогічної практики здобувачів розроблена на основі закону України «Про вищу освіту», відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (з наступними змінами), з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (редакція 3), Положення про введення в дію програми педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії, освітньо-наукової програми «Право» третього освітньо-наукового рівня вищої освіти на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1 Метою проходження педагогічної практики є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери юридичної освіти, створювати та впроваджувати новий зміст юридичної освіти та новітні методики (технології) навчання.

2.2 Завдання педагогічної практики здобувачів:

1. Основні завдання:

- формування і розуміння теоретичних засад предметної галузі, отриманих під час навчання;
- набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять в навчально-науковому юридичному інституті;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв'язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграція науково-дослідної та педагогічної діяльності здобувачів;
- формування умінь критичного аналізу, оцінювання і синтезу нових ідей в галузі юридичної науки;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду педагогічної практики.

2. Додаткові завдання:

- отримання уявлень про діяльність на посаді науково-педагогічного працівника випускової кафедри у період проходження практики;
- впровадження результатів наукового дослідження в освітній процес;
- формування умінь моніторингових досліджень у галузі юридичної освіти;
- стимулювання до самовдосконалення майбутніх фахівців.

2.3 Процес проходження педагогічної практики, скерований на формування у здобувачів наступних компетентностей:

2.3.1 *Компетентності, пов'язані зі здійсненням навчальної роботи:*

- знати та розуміти методичні, концептуальні засади організації різних форм навчальних занять у вищій школі, діяльності викладача та діяльності здобувачів вищої освіти, теоретико-методичні аспекти організації наукової та педагогічної діяльності;

- здатність до організації і проведення різних видів навчальних занять (лекцій, семінарських, практичних, лабораторних занять) – вміти самостійно планувати структуру навчальних занять та розробляти методику їхнього проведення, здійснювати підготовку навчальних занять, оцінювати результати навчання відповідно до поставлених цілей, аналізувати проблемні ситуації та приймати рішення щодо їхнього вирішення;

- оволодіти високою педагогічною культурою та професіоналізмом.

2.3.2 *Компетентності, пов'язані зі здійсненням методичної роботи:*

- здатність до розробки навчально-методичного забезпечення різних видів навчальних занять (лекцій, семінарських, практичних, лабораторних занять);

- вміти критично аналізувати проведені навчальні заняття за визначеними критеріями, оцінювати власні педагогічні дії та дії здобувачів вищої освіти на кожному етапі процесу навчання відповідно до поставленої мети, робити висновки та приймати рішення щодо вдосконалення кожного етапу навчального заняття, застосовувати методи об'єктивної діагностики знань здобувачів вищої освіти;

- здатність до використання сучасних (новітніх) педагогічних технологій, активних та інтерактивних методів при проведенні різних видів навчальних занять.

2.3.3 *Компетентності, пов'язані зі здійсненням наукової роботи:*

- поглиблення знань зі спеціальності, за якою здобувач проводить наукове дослідження;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема вміння впровадження новітніх наукових досягнень відповідної галузі в освітній процес;

- здатність до застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності.

2.3.4 *Компетентності, пов'язані зі здійсненням організаційної роботи:*

- здатність здійснювати різні види педагогічної комунікації, вибирати і конструювати зміст, форми, методи і засоби виховної, позааудиторної, профорієнтаційної роботи;

- вміти організовувати діалогічне спілкування зі здобувачами вищої освіти, застосовувати доцільні добудови для встановлення контакту з ними та стимулювати їх до активної роботи на заняттях;

- здатність до конструктивного спілкування з викладачами під час аналізу проведених навчальних занять.

2.4. Після проходження педагогічної практики здобувачі повинні **вміти**:

- застосовувати основні форми організації і основи планування освітнього процесу в закладах вищої освіти;

- визначати мету і завдання різних видів навчальних занять;

- розробляти навчально-методичні матеріали до навчальних дисциплін, що викладаються;

- застосовувати сучасні форми, методи і засоби освітньої взаємодії зі здобувачами вищої освіти, враховуючи специфіку спеціальності і рівень освіти;

- здійснювати контроль знань і умінь здобувачів вищої освіти;

- організовувати різні форми виховної (позааудиторної, профорієнтаційної) роботи зі здобувачами вищої освіти.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

3.1. Згідно із навчальним планом педагогічна практика проводиться для здобувачів другого року навчання (IV семестр). Загальний обсяг педагогічної практики становить 2 кредити ECTS (60 год). Начальна робота (аудиторне навантаження) (читання лекцій (за рішенням випускової кафедри), проведення семінарських, практичних, лабораторних занять) відводиться 27 навчальних годин загального часу педагогічної практики (0,9 кредитів ECTS).

Методична, науково-педагогічна і організаційна робота (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, проведення консультацій, керівництво різними видами освітньої активності здобувачів вищої освіти, участь у роботі випускової кафедри тощо) становить 33 навчальних години педагогічної практики (1,1 кредити ECTS), з них методична робота 12 годин (0,4 кредити ECTS), науково-педагогічна – 12 годин (0,4 кредити ECTS) та організаційна – 9 годин (0,3 кредити ECTS).

3.2. Здобувачі, які проводять у закладі вищої освіти заняття за контрактом з науково-педагогічним працівником, звільняються від педагогічної практики з відповідним поданням на випускаючу кафедру довідки з місця роботи та звітної документації, передбаченої Програмою педагогічної практики.

3.3. Організатором та базою для проходження педагогічної практики є випускова кафедра, за якою закріплений здобувач. База педагогічної практики створює для здобувачів належні організаційні та безпечні умови і надає їм методичну допомогу для набуття та вдосконалення навичок і вмінь навчально-методичної роботи.

3.4. Загальне керівництво педагогічною практикою здобувача покладено на завідувача випускової кафедри, за якою закріплений здобувач.

3.5. Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-педагогічне та методичне консультування, а також контроль за її проходженням здійснює науковий керівник здобувача від випускової кафедри.

3.6 Права та обов'язки здобувача:

- право звертатися до наукового керівника (керівника педагогічної практики) або завідувача випускової кафедри з усіх питань, які виникають під час проходження педагогічної практики;

- право вносити пропозиції науковому керівнику (керівнику педагогічної практики) або завідувачі випускової кафедри щодо вдосконалення організації проведення педагогічної практики;

- право відвідувати за період проходження педагогічної практики заняття завідувача випускової кафедри, наукового керівника (керівника педагогічної практики), інших викладачів випускової кафедри чи навчально-наукового юридичного інституту в цілому з метою вивчення методики викладання навчальних дисциплін та ознайомлення з передовим педагогічним досвідом;

- обов'язок підпорядковуватися правилам внутрішнього трудового розпорядку навчально-наукового юридичного інституту, розпорядженням адміністрації, вказівкам завідувача випускової кафедри та наукового керівника (керівника педагогічної практики). У разі не виконання вимог, які висуваються здобувачу, він може бути відсторонений від проходження педагогічної практики.

3.7. Права та обов'язки наукового керівника (керівника педагогічної практики):

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;

- надає методичну допомогу здобувачу в плануванні та організації навчальної взаємодії (з питань навчально-методичного забезпечення проведення залікових занять, зокрема використання сучасних освітніх технологій; з питань підготовки і проведення заходу профорієнтаційного спрямування, позааудиторного заняття зі студентами або учнями; з питань оформлення документації);

- контролює роботу здобувача, відвідує його заняття та інші види роботи зі здобувачами вищої освіти, здійснює заходи щодо усунення недоліків в організації педагогічної практики;

- оцінює роботу здобувача і готує відгук про його навчально-методичну роботу під час проходження педагогічної практики.

3.8. На початковому етапі педагогічної практики здобувач має:

- з'ясувати мету та завдання педагогічної практики;

- скласти індивідуальний план проходження педагогічної практики;

- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою випускової кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в навчально-науковому юридичному інституті;

- відвідати заняття наукового керівника, викладачів випускової кафедри та навчально-наукового юридичного інституту в цілому.

3.9. На основному етапі педагогічної практики здобувач має:

- укласти розгорнуті плани-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником (керівником педагогічної практики) випускової кафедри;

- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;

- провести на належному науково-методичному рівні заняття відповідно до індивідуального плану під керівництвом наукового керівника випускової кафедри;

- брати участь у засіданнях випускової кафедри, наукових конференціях чи інших науково-практичних заходах.

3.10 На заключному етапі педагогічної практики здобувач має:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження педагогічної практики і надати науковому керівнику для перевірки та оцінювання;

- прозвітувати про проходження педагогічної практики на засіданні випускової кафедри та подати звіт у відділ аспірантури і докторантури.

4. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

4.1 Зміст педагогічної практики здобувачів узгоджується із напрямками діяльності науково-педагогічних працівників: навчальною, методичною, науковою та організаційною.

4.1.1 Навчальна робота здобувачів включає:

- підготовку та проведення на належному рівні лекційних занять у присутності наукового керівника (керівника педагогічної практики);

- підготовку та проведення на належному рівні семінарських (практичних, лабораторних) занять у присутності наукового керівника (керівника педагогічної практики);

- підбір і використання сучасних наочних матеріалів у процесі проведення навчальних занять (презентації, відеофільми, віртуальні лабораторні роботи тощо);

- розробку і використання на заняттях інтерактивних форм роботи зі здобувачами вищої освіти, інших технологій навчання.

4.1.2 Методична робота здобувачів включає:

- ознайомлення з організацією навчальної та методичної роботи випускової кафедри та навчально-наукового юридичного інституту;

- ознайомлення з освітньою програмою та робочим навчальним планом спеціальності 081 «Право»;

- ознайомлення з навчально-методичним комплексом навчальних (-ої) дисциплін (-и);

- ознайомлення з матеріалами методичного забезпечення вивчення навчальних (-ої) дисциплін (-и) (підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних лабораторних занять, самостійної роботи тощо);

- ознайомлення з тематикою курсових та дипломних робіт, методичними матеріалами до їх виконання, оформлення та захисту;

- відвідування навчальних занять (лекцій, семінарських, практичних, лабораторних) завідувача випускової кафедри, наукового керівника (керівника педагогічної практики), інших викладачів випускової кафедри чи навчально-наукового юридичного інституту в цілому, а також їх педагогічний аналіз;

- підбір і підготовку наочного матеріалу (презентацій, таблиць, малюнків, схем, препаратів, карток тощо);
- розробку завдань для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти (тестів, запитань з повною відповіддю тощо);
- участь у методичній роботі випускової кафедри;
- участь у наукових конференціях чи інших науково-практичних заходах.

4.1.3 **Науково-педагогічна робота** здобувачів включає такі види діяльності (вибір узгоджується з науковим керівником (керівником педагогічної практики)):

- участь у роботі випускової кафедри;
- участь у проведенні наукових конференцій чи інших науково-практичних заходів випускової кафедри, навчально-наукового юридичного інституту чи Університету;
- участь у залученні здобувачів вищої освіти до наукової роботи, підготовці та проведенні засідання наукового гуртка здобувачів вищої освіти, конкурсу їх наукових робіт;
- проведення моніторингового дослідження освітньої тематики.

4.1.4 **Організаційна робота здобувачів** включає такі види діяльності (один захід за вибором здобувача):

- знайомство з системою виховної роботи навчально-наукового юридичного інституту та Університету;
- знайомство з системою електронного навчання. Аналіз (розробка) лекції за темою наукового дослідження (дисертації);
- підготовка та проведення профорієнтаційного заходу згідно з планом роботи випускової кафедри чи навчально-наукового юридичного інституту.

5. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Після закінчення педагогічної практики здобувач зобов'язаний подати на відповідну кафедру навчально-наукового юридичного інституту в паперовій папці наступну звітну документацію:

- 1) індивідуальний план проходження педагогічної практики;
- 2) відгук-характеристику наукового керівника (керівника педагогічної практики);
- 3) портфоліо з матеріалами щодо виконання всіх завдань педагогічної практики (у паперовому вигляді):
  - звіт про проходження педагогічної практики здобувача, що містить виклад проведеної під час педагогічної практики навчальної, методичної, науково-педагогічної та організаційної роботи (Додаток 1);
  - розроблені плани-конспекти відкритих залікових занять (не менше однієї лекції, двох семінарських, практичних або лабораторних занять);
  - аналіз одного з відвіданих занять завідувача випускової кафедри, наукового керівника (керівника педагогічної практики), інших викладачів випускової кафедри чи навчально-наукового юридичного інституту в цілому (лекції, семінарського, практичного, лабораторного заняття);

- підготовлені дидактичні матеріали, наочні засоби навчання (презентації), матеріали, що ілюструють використання інформаційно комунікаційних та інтерактивних технологій під час проведення навчальних занять (кількість, назва, теми).

5.2 Звітна документація педагогічної практики подається науковому керівнику (керівнику педагогічної практики) в строки згідно з затвердженим індивідуальним планом проходження педагогічної практики.

6. ЗАХИСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

6.1 Підсумковий контроль з педагогічної практики відбувається у формі диференційованого заліку.

6.2 До захисту педагогічної практики допускаються здобувачі, які у повному обсязі виконали індивідуальний план педагогічної практики і надали пакет звітної документації, передбаченої Програмою педагогічної практики.

6.3 Захист педагогічної практики здійснюється на засіданні випускової кафедри.

6.3 Результати педагогічної практики та її захист оцінюються за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS на підставі наданих звітних документів, а також відгуку-характеристики наукового керівника (керівника педагогічної практики). При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання усіх видів робіт здобувача, передбачених Програмою педагогічної практики (навчальної, методичної, науково-педагогічної, організаційної роботи).

6.5 На наступний день після захисту педагогічної практики здобувач подає у відділ аспірантури та докторантури звіт про проходження педагогічної практики (Додаток 2);

6.6 Здобувачу, який не виконав індивідуальний план проходження педагогічної практики, отримав негативний відгук-характеристику наукового керівника (керівника педагогічної практики) або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право її повторного проходження та захисту у встановленому розпорядженням дирекції Навчально-наукового юридичного інституту порядку.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

7.1 Рівень науково-методичної підготовки:

- рівень фахових знань і методики викладання навчальних дисциплін;
- знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь здобувачів у закладі вищої освіти;
- знання нормативно-правової та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань педагогічної практики;
- обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі здобувачами вищої освіти;

- оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог;

- вміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі здобувачами вищої освіти;

- ґрунтовність самоаналізу (власної педагогічної діяльності) та аналізу роботи науково-педагогічних працівників навчально-наукового юридичного інституту.

7.2 Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності здобувача:

- відповідність лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;

- володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі здобувачами вищої освіти;

- ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

- якість підготовки, організації і проведення заходу профорієнтаційного спрямування.

Результати педагогічної практики та її захист оцінюються за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS на підставі наданих звітних документів, а також відгуку-характеристики наукового керівника (керівника педагогічної практики). При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання усіх видів робіт здобувача, передбачених Програмою педагогічної практики (навчальної, методичної, науково-педагогічної, організаційної роботи. Навчальна робота здобувача оцінюється у 45 балів, інші види робіт сумарно оцінюються у 55 балів, включаючи, зокрема: методична робота здобувача – 20 балів, науково-педагогічна робота здобувача – 20 балів, організаційна робота здобувача – 15 балів.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

ЗВІТ
про проходження педагогічної практики здобувача

кафедри _____

галузь знань 081 «Право»

спеціальність 081 «Право»

Рік навчання _____ семестр _____

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Науковий керівник _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

№ п/п	Види роботи	К-сть годин	Форма контролю	Оцінка (100-бальна шкала)	Підпис наукового керівника (керівника педагогічної практики)
НАВЧАЛЬНА РОБОТА					
1.					
2.					
3.					
МЕТОДИЧНА РОБОТА					
1.					
2.					
3.					
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА					
1.					
2.					
3.					
ОРГАНІЗАЦІЙНА РОБОТА					
1.					
2.					
3.					
Сума год за проходження педагогічної практики		90			
Форма контролю		залік			
Оцінка					

Звіт про проходження педагогічної практики здобувача

(прізвище, ім'я та по батькові здобувача)

(шифр та назва спеціальності)

Вид роботи	Кількість годин	Форма контролю	Рік навчання (семестр)	Оцінка за шкалою навчального закладу (100 – бальною шкалою)
Педагогічна практика				
1.				
2.				
3.				
...				
Сума годин за проходження практики	90	залік		

Завідувач випускової кафедри _____